

РОЛЬ КАФЕДРЫ В ФОРМИРОВАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО И СОЦИАЛЬНОГО СТАТУСА ВРАЧА-ОФТАЛЬМОЛОГА

*Сухина Л. А., Смирнова А. Ф., Голубов К. Э., Котлубей Г. В.
Донецкий национальный медицинский университет им. М. Горького*

В работе приводятся данные особенностей офтальмологи в условиях реформирования здравоохранения. Делается акцент на использовании информационно-коммуникативных технологий в процессе последипломной обучения, которые прежде всего способствуют развитию творческого мышления врача.

Качество оказания офтальмологической помощи зависит от системы последипломной подготовки специалистов.

Донецкая область, в составе четырех регионов Украины в настоящее время находится на пути реформы здравоохранения, которая направлена на совершенствование системы обслуживания больных. Это требует нового подхода к социальной роли и профессионального статуса врача-специалиста.

До недавнего времени специальность врача-офтальмолога, была достаточно престижной. В настоящее время распределиться в интернатуру по офтальмологии весьма сложно, несмотря на то, что в регионе 32% врачей офтальмологов глубоко пенсионного возраста, 27% предпенсионного возраста и 25,0% неукомплектованных ставок. Интернатуры по детской офтальмологии вообще нет с 2007 г.

Кроме того, даже и у тех молодых врачей, которым удалось попасть в интернатуру по офтальмологии неоднозначное отношение к овладению своей специальностью. Так, у ряда интернов обучающихся по хозрасчету, вероятно со студенческих лет, сложилось неверное представление об учебе. Многие считают, что если он платит деньги, то учиться не обязательно.

Так, на сегодняшний день широко распространена практика, когда обучаясь в интернатуре интерны работают в частных оптиках, оснащенных современной аппаратурой с хорошей заработной платой. Это также является одним из факторов снижающих мотивацию молодого врача в познании всех проблем офтальмологии. Круг заинтересованности сужается до освоения методики подбора очков и контактных линз.

Учитывая, диспропорцию в развитии амбулаторно-поликлинической и стационарной службы интерны больше стремятся к овладению микрохирургическими навыками, а к познанию всей офтальмологической патологии интерес

резко снижается, что влечет за собой получение неполноценного специалиста.

Необходимо отметить и ослабление мотивации к самостоятельному обучению у врачей старшего поколения, работающих в районах, в сельской местности. Это зачастую связано с несколькими факторами: во-первых, устаревшее оборудование в кабинетах, во-вторых в отечественной литературе мало освещаются практические вопросы, с которыми врач сталкивается в процессе своей работы, в третьих – по материальным соображениям врачи не могут поехать на конференции, где можно ознакомиться с новейшими методиками диагностики лечения.

С учетом сказанного, обучая врачей-интернов и врачей-офтальмологов на кафедре офтальмологии ФИПО Донецкого национального медицинского университета, мы постоянно совершенствуем формы и методы учебного процесса.

Большим достижением и успехом в разностроннем обучении интернов и курсантов является тот момент, что кафедра имеет несколько баз с различным объемом и направленностью в оказании помощи офтальмологическим больным: областной офтальмотравмотологический центр микрохирургии глаза, городское отделение «Микрохирургии глаза», отделения консервативного лечения больных, амбулаторного приема в городской больнице, городском консультативном центре, в городском детском отделении, областной детской больнице, областном туберкулезном диспансере, больницы профпатологии, МСЭЖе, специализированном детском саду, центре охраны зрения, специализированной школе-интернате для слепых и слабовидящих детей, УТОСе.

Для ознакомления обучающихся с современными методиками диагностики и лечения предусмотрено по договоренности посещение частных клиник, в которых сконцентрировано новейшее оборудование. Такой разноплановый объем занятий позволяет воочию познакомить интернов и курсантов практически со всей офтальмологией, показать современные методики диагностики, алгоритмы лечения, решения экспертных вопросов и вопросов реабилитации больных.

Для планирования обучения, максимально приближенного к индивидуальному, кураторы интернов и курсантов вначале знакомятся с при-

шедшими обучаючимися. У інтернов уточняється місце куди вони розподілились і где і в якому звені надання медичної допомоги будуть працювати, проводиться визначення вихідного рівня знань. У лікарів пришедших на післядипломне навчання, вивчаємо, який розділ офтальмології вони хотіли б вивчити більш детально і виходячи з цього, формуються групи лікарів-курсантів.

Організація самостійної роботи повинна всебічно розвивати індивідуальні схильності лікаря-інтерна до вивченню предмету, а у лікаря-курсанта підвищувати мотивацію до вдосконаленню своїх навичок і знань. В зв'язі з цим ми виділяємо два види самостійної роботи, навчаючогося: аудиторна – яка проводиться в процесі практичного заняття під керівництвом викладача, або консультацій професора, доцента, асистента і внеаудиторна – виконувана при підготовці до занять за монітором комп'ютера, на тренажерах, в бібліотеках, в домашніх умовах.

Аудиторна самостійна робота інтерна або лікаря-курсанта націлена на вдосконалення умінь і навичок збору і аналізу діагностичної інформації. Головним методичним прийомом даного розділу самостійної роботи є курація хворого. В цьому плані необхідно навчати молодого лікаря самоорганізації в подолання страху і неуверенності в процесі виконання лікувально-діагностичних маніпуляцій.

Внеаудиторна самостійна робота направлена на вивчення теоретичних питань предмету: вивчення етіології, патогенезу, клінічних особливостей захворювань у пацієнтів різних вікових груп, проведенню диференціальної діагностики, призначенню адекватного лікування і проведенню профілактичних заходів.

В результаті весь процес навчання направлено на розвиток здатності до самостійного аналітичного мислення і сприяє більш якісному формуванню професійного розуміння майбутньої діяльності лікаря-офтальмолога.

Вдосконалення системи післядипломної освіти, передбачає впровадження в навчальний процес сучасних, технічних засобів навчання.

Більшу роль в підготовці інтернов і лікарів офтальмологів зіграло використання мультимедійної презентації при читанні лекцій. Це пов'язано з збільшенням наочності викладаемого матеріалу, доступності до його розуміння, за рахунок демонстрації фрагментів операцій по сучасним технологіям, використання синхронно-графічної і мультиплікаційної ілюстрації.

Створюючи відеофільми, які широко

використовуються на практичних заняттях, ми виходимо з робочих програм циклів спеціалізації, інтернатури, тематичного удосконалення, ПАЦ, на основі яких створювалися алгоритми навчання. Для відео екранізації вибираються, в першу чергу, теми курсу, матеріал яких не міг бути просто і наочно зображений на дошці, з допомогою схем або описаний словами, а вимагав для свого засвоєння детального динамічного зображення. Екранізуються, зазвичай, вузькі сюжети, але з глибокою їх деталізацією.

Мультимедійні методичні посібники є необхідним компонентом практичного заняття при відсутності в клініці хворих з такою або іншою хворобою. Перегляд їх виконується корисним перед екзаменом і зачетами з метою повторення пройденого матеріалу в пам'яті курсанта.

Використання ж їх на практичних заняттях допомагає організувати навчаючихся, підвищує їх інтерес до предмету.

Важлива роль мультимедійних посібників і лекцій в процесі опрацювання пропущених занять, коли курсант або інтерн самостійно може переглянути спеціальні розділи посібника для закріплення отриманих знань.

Процес навчання лікарів інтернов передбачає навчання в очній (кафедра) і заочної (офтальмологічний відділення області) інтернатурі. За час навчання на заочних базах інтернатури співробітники кафедри, що керують даними базами, неодноразово відвідує ці лікувальні заклади. При відвідуванні куратори знайомляться з керівниками інтернов, з обсягом надання допомоги хворим, оснащення відділення, перевіряють рівень знань інтернов один раз в рік. Керівники заочних баз інтернатури збираються на кафедрі, де отримують навчально-методичні рекомендації, план роботи інтернов. Професор і доценти читають лекції по актуальним питанням офтальмології. Викладачі, які проводили заняття з інтернами інформують керівників кожного інтерна про оволодіння ними практичних навичок, теоретичної підготовки, індивідуальних особливостей кожного навчаючогося.

Таким чином, процес навчання в очній і заочної інтернатурі набуває цілісного, неперервного контролюваного характеру, в кінці якого проводиться анонімне опитування, що відображає ставлення інтернов до процесу навчання.

На кафедрі офтальмології ФІПО ДонНМУ більше 25 років працює науковий колектив (НК) лікарів-інтернов. Метою роботи наукового колективу є формування наукового підходу до спеціальності офтальмолога. Особливістю роботи НК є залучення зацікавлених інтернов і молодих лікарів до виконання наукових досліджень, навичок самостійної нау-

ной работы, оказания помощи в овладении современной техникой, методами научных исследований и методологией научного проектирования, организация активного участия кружковцев в научных конференциях, смотрах-конкурсах научных работ.

Кружковцы активно посещают и участвуют в заседаниях областного научного общества офтальмологов и участвуют в кафедральных научных конференциях, клинических разборах с правом высказывать свое мнение по тем или иным проблемам, что развивает у них научно-практическое мышление.

Итогами работы в НК является выступление на научно-практических как университетских так и республиканских конференциях «Молодых ученых», поступление в магистратуру, планирование научных работ.

В конце первого года обучения интернов проводится промежуточный экзамен и в конце второго года обучения – итоговый. Оба экзамена предусматривают сдачу компьютерного контроля. Большая часть времени отведена на сдачи практической части, когда интерну дают больного, которого он должен согласно стандартам качества обследовать, поставить диагноз и назначить план лечения. Оканчивается экзамен собеседование с будущим врачом.

В процессе обучения врачи интерны на первом и втором году обучения встречаются с врачами офтальмологами, где обсуждаются

вопросы мотивации профессионального выбора, профессиональной удовлетворенности, задачи, стоящие перед врачами, поликлинических лечебно-профилактических учреждений и офтальмохирурга. Совместно разбираются вопросы взаимоотношений между врачом и пациентом, рассматриваются вопросы постоянного повышения своего профессионального уровня. Врачи рассказывают интернам о казуистических случаях в их лечебной практике, допущенных ошибках, необходимости индивидуального подхода к больному, не взирая на его характерологические особенности, умение быть искренним, добрым, сочувствовать больному в его болезни, в его переживаниях.

На протяжении всего периода обучения врачей интернов и курсантов уделяется большое внимание деонтологии.

Воспитанию у интернов и врачей умения общения с коллегами и пациентами, умения владеть собой, развивать в себе чувство милосердия и духовности, быть патриотом своей страны.

Таким образом, вся система обучения врачей – офтальмологов направлена на развитие творческого мышления, критического анализа, принятия оптимальных решений в условиях неопределенности, выработке настроения врача на непрерывное профессиональное развитие, после завершения базового медицинского образования, интернатуры и на протяжении всей профессиональной жизни.

РОЛЬ КАФЕДРИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ ЛІКАРЯ-ОФТАЛЬМОЛОГА

В роботі надаються дані щодо особливостей викладання офтальмології в умовах реформування медицини. Робиться наголос на поширення використання інформаційно-комунікативних технологій у процесі післядипломної освіти офтальмологів, які мають за мету, насамперед, розвиток творчого мислення лікаря.

THE ROLE OF THE DEPARTMENT IN THE FORMATION OF PROFESSIONAL AND SOCIAL STATUS OPHTHALMOLOGISTS

The paper provided data on the characteristics of the teaching of ophthalmology in the reform of medicine. Focuses on distribution evictions making use of information and communication technologies in the postgraduate education of ophthalmologists that is intended, primarily the development of creative thinking doctor.